

ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἀναγκῶν ὀργανισμῶν διαφερόντων. Μόναί αἱ βραδείαι ἀπὸ γενεῆς εἰς γενεάν ἐπισφραγεύσεις ἐπιτροπέουσι παραπληθείας ἀφομοιώσεις. "Ὅταν μελετήσωμεν κατωτέρω τὴν τῶν τεχνῶν ἀνάπτυξιν παρὰ τῷ εὐψυεδτέρῳ τῶν τῆς ἀρχαιότητος λαῶν, παρὰ τοῖς "Ἑλλήσι διπλοῦντι, θὰ ἴδωμεν ὅτι πολλοὺς οὗτοι ἀπῆλθον αἰῶνας μέχρις οὗ ἐξέλθωσι τῶν προτύπων τῆς Ἀσσυρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, ἅτινα ἀπετέλεσαν κατ' ἀρχὰς τὰς τέχνας αὐτῶν καὶ μέχρις οὗ φθάσωσιν ἀλληλοδιαδόχως, ἀπὸ βαθμίδας εἰς βαθμίδα εἰς τὰ ἀριστουργήματα. ἅτινα τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀπῆλθον αἰῶνας.

Καὶ ὅμως πάντες οἱ ἀλλήλους ἐν τῇ ἱστορίᾳ διαδεξάμενοι λαοί, ἐξαιρέσει ἀρχηγῶν τινῶν λαῶν, οἳ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Χαλδαῖοι, οὐδὲν ἄλλο εἶχον νὰ πράξωσιν ἢ ν' ἀφομοιώσωσιν ἑαυτοῖς τὰ τὸν κληῖρον τοῦ παρελθόντος ἀποτελέσαντα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, τῇ ἀναλόγῳ μεταρρυθμίσει αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὴν διανοητικὴν αὐτῶν κατάστασιν. Ἡ τῶν διαφόρων πολιτισμῶν ἀνάπτυξις ἀπειρώς βραδυτέρα θὰ ἦτο καὶ ἢ τῶν διαφόρων λαῶν ἱστορία δινηκεῖ θ' ἀπετέλει ἐξ ἀρχῆς ἐπανάληψιν, ἢ μὴ εἶχον κατορθώσει νὰ ἐποφελῶνται ἐκ τοῦ πρὸ αὐτῶν παρεσκευασμένου ὑλικοῦ. Τὰ πρὸ ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ χιθιάδων ἐτῶν δημιουργηθέντα συστήματα πολιτισμοῦ ὑπὸ τῶν κατοικῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Χαλδαίας ἀπετέλεσαν πηγὴν ὑλικοῦ, ἐξ ἧς πάντες οἱ λαοὶ προσῆλθον ἀλληλοδιαδόχως ν' ἀντλήσωσιν. Αἱ ἐλληνικαὶ τέχναι ἐγεννήθησαν ἐκ τῶν τεχνῶν, αἵτινες ἐδημιουργήθησαν ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ Τίγριτος καὶ τοῦ Νείλου. Ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ ὕψους ἐγεννήθη τὸ ρωμαϊκόν. Τὸ ρωμαϊκόν ὕψος, ἀναμυχθὲν μετὰ ἀνατολικῶν ἐπιρροῶν, ἐδημιούργησεν ἀλλεπαλλήλως τὸ βυζαντινόν, τὸ κελτορωμανικόν καὶ τὸ γοτθικόν ὕψος, ἅτινα πάντα ἐποικιλῶν ἀναλόγως τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς ἡλικίας τῶν λαῶν, παρ' οἷς ἀνεψήθησαν, ἀλλ' ἅτινα πάντα ἔσχον μίαν κοινὴν καταγωγὴν.

"Ὅ,τι εἶπομεν περὶ τῶν γλωσσῶν ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ πάντων τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ: ἐπὶ τῶν θεσμῶν, τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν. Αἱ εὐρωπαϊκαὶ γλώσσαι προέρχονται ὡς γνωστὸν ἐκ μιᾶς μητρικῆς γλώσσης, ὀμιλουμένης ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ ὀροπεδίου τῆς Ἀσίας. Τὸ ἡμέτερον δίκαιον, εἶναι τέκνον τοῦ ρωμαϊκοῦ, τέκνου καὶ τούτου τῶν προγενεστέρων περὶ τοῦ δικαίου θεσμῶν. Ἡ ἰουδαϊκὴ θρησκεία προέρχεται ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν χαλδαϊκῶν δοξασιῶν· συσχετισθεῖσα ὅμως πρὸς τὰς ὀριαντικὰς δοξασίας ἀπέβη ἢ μεγάλη θρησκεία, ἥτις διέπει τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως ἀπὸ διςχιλίων περιήπου ἐτῶν. Καὶ αὐταὶ αἱ ἡμέτεραι ἐπιστήμαι δὲν δὲν θὰ εἶχον τὴν σημερινὴν αὐτῶν μορφήν, ἀνευ τῆς βραδείας ἐπενεργείας τῶν αἰῶνων. Οἱ μεγάλοι ἰδρυταὶ τῆς νεωτέρας ἀστρονομίας, ὁ Κοπέρνικος, ὁ Κέπλερ, ὁ Νεύτων, συνδέονται μετὰ τοῦ Πτολεμαίου, τὰ συγγράμματα τοῦ ὁποῖου ἐχρονόμεισαν πρὸς διδασκαλίαν μέχρι τοῦ ἸΕ' αἰῶνος, ἐνῶ ὁ Πτολεμαῖος πάλιν συνδέεται διὰ τῆς ἀλεξανδρειαῆς σχολῆς μετὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Χαλδαίων. Οὕτω, παρὰ τὰ φοβερὰ χάσματα, ὧν βροίθει ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ, διορθῶμεν βραδείαν ἐξέλιξιν τῶν ἡμετέρων γνώσεων, καθοδηγοῦσαν ἡμᾶς διὰ τῶν αἰῶνων καὶ τῶν

κρατῶν μέχρι τῆς ἡοῦς τῶν ἀρχαίων τούτων συστημάτων πολιτισμοῦ, ἅτινα πειράται ἤδη ἢ νεωτέρα ἐπιστήμη νὰ συνδέσῃ μετὰ τῶν ἀρχηγῶν ἐκείνων χρόνων, καθ' οὓς ἡ ἀνθρωπότης ἐστερεῖτο ἱστορίας. Ἄλλ' εἰ καὶ κοινὴ ἢ πηγὴ, αἱ προοδευτικαὶ ἢ παλινδρομικαὶ μεταμορφώσεις, εἰς ἃς ἕκαστος λαὸς ὑποβάλλει ἄπερ ἐδανείσθη στοιχεῖα, ἀναλόγως τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, εἰσὶ λίαν διάφοροι, ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἱστορίαν τῶν τοῦ πολιτισμοῦ συστημάτων εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἢ ἱστορία τῶν ἐν λόγῳ μεταμορφώσεων.

Γ. Κ. Α.

(Ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΩΜΙΛΗΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

κατὰ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΝ.

Ὁ πολὺδρις καὶ ἀκμάτος καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. Ν. Χατζιδάκης ἐξέδωκε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σπουδαιότατον σύγγραμμα, *Einleitung in die Neugriechische Grammatik*, 1892, Leipzig, Breitkopf-Härtel, S. 464. Ἐν τῷ πολυτίμῳ τούτῳ πονήματι ὁ ὀστρηρὸς τῆς ἐπιστήμης θεράπων κ. Γ. Ν. Χατζιδάκης παρὰ τὰ τέως πρὸ ἡμῶν περὶ τῆς καθωμιλημένης γλώσσης κρατοῦντα ἀνεκμηρίστως ἀποδείκνυσιν ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἀπτικῆς διὰ τὴν διέδοσιν τοῦ ἐλληνισμοῦ εἰς χώρας ἀλλοφύλους ἢ κοινὴ διέλεκτος, οὕτως ἐκ ταύτης διὰ τὴν ἀναμίξιν τῶν μέσων χρόνων ἢ καθωμιλημένη γλώσσα βραμυθὸν ἀναπτύχθη.

Διὰ τῆς ἐξελπίσεως τοῦ ἐλληνισμοῦ ἀπὸ τοῦ 300 π. Χ. εἰς βραβέρους λαοὺς, καὶ δὴ διὰ στρατιωτῶν, ἐμπόρων καὶ τεχνιτῶν, οἷς ὀλίγον περὶ τῶν τῆς γλώσσης μέλει, ἢ γλώσσα ἀπέβλεπε κατὰ μικρὸν ἢν τέως εἶχεν ἀπτικὴν μορφήν, τοῦτο μὲν ἀφομοιοῦσα πρὸς τοὺς ὀμαλοὺς τοὺς ἀνωμλοὺς τύπους, τοῦτο δὲ δημιουργοῦσα ὀμαλοὺς νέους. Οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ μελλοντικοὶ τύποι ἤσω ἀντὶ ἄσσομαι κατὰ τὰ ἄδω, ἦητα, ἀκοῖσω ἀντὶ ἀκοῖσμαι κατὰ τὰ ἀκοῖω, ἦκουσα, ἀλέσω ἀντὶ ἀλῶ κατὰ τὸ ἦλεσα, ἀμαρτήσω ἀντὶ ἀμαρτήσομαι, ἀρακίῶ ἀντὶ ἀρακίσομαι, ἀναρέσω ἀντὶ ἀναρέσομαι, ἀπαντήσω ἀντὶ ἀπαντήσομαι, ἀποδράσω ἀντὶ ἀποδράσομαι, ἀπολάβω ἀντὶ ἀπολαύσομαι, ἀπολέσω ἀντὶ ἀπολῶ κατὰ τὸ ἀπόλεσα, βαδίσω ἀντὶ βαδιοῦμαι κατὰ τὸ ἐβάδισα, βιδάσω ἀντὶ βιδῶ, βοήσω ἀντὶ βοήσομαι, γελῶσω ἀντὶ γελᾶσομαι, γνῶσω ἀντὶ γνῶσομαι, δῆξω ἀντὶ δῆξομαι, ἐλάσω ἀντὶ ἐλῶ κατὰ τὸ ἦλασα, ἐλεῶσομαι ἀντὶ εἶμι, ἐπαρέσω ἀντὶ ἐπαρέσομαι, ἐψῆσω ἀντὶ ἐψῆσομαι, θανατώσω ἀντὶ θανατώσομαι, καθίσω ἀντὶ καθιῶ, καλέσω ἀντὶ καλῶ, κλαῶσω ἀντὶ κλαῶσομαι καὶ κλαίῶσω, μελετήσω ἀντὶ μελετήσομαι, ὀμόσω ἀντὶ ὀμοῦμαι κατὰ τὸ ὤμοσα, παιξῶ ἀντὶ παιξομαι, πλεῶσω ἀντὶ πλεῶσομαι κατὰ

τὸ ἐπλευσα, πνεύσω ἀντὶ πνεύσομαι, ρεύσω ἀντὶ ρεύσομαι κατὰ τὸ ἔρρευσα, σιωπήσω ἀντὶ σιωπήσομαι, σκώψω ἀντὶ σκώψομαι, τελέσω ἀντὶ τελῶ, γάγομαι κατὰ τὸ ἔφαγον ἀντὶ ἔδομαι. Ὅμοίως ἰσορροφήθησαν καὶ οἱ ἀόριστοι ἦξα ἀντὶ ἤγαγον, ἤρησα ἀντὶ εἰλον, ἠμάρτησα ἀντὶ ἠμαρτον, ἄφησα ἀντὶ ἄφηκα, ἐβλάστησα ἀντὶ ἐβλάστητον, ἐβίωσα ἀντὶ ἐβίωον, ἀρέγγωσα ἀντὶ ἀρέγγων, ἐδῆξα ἀντὶ ἐδακον, ἀπέδρασα ἀντὶ ἀπέδραον, ἐδῶσα ἀντὶ ἐδῶκα, εἰλέξα ἀντὶ εἰλέκισα, εἰρήσα ἀντὶ εἰρυσσα, καθεῖξα ἀντὶ κατέσχοι, εἴησα ἀντὶ ἐβίωον, ἔθεσα ἀντὶ ἔθηκα, ἐθίξα ἀντὶ ἔθιγον, ἔκραξα ἀντὶ ἔκραγον, εἰψα ἀντὶ εἰπιον, ὠλόθησα ἀντὶ ὠλοθητον, ὠσφρησάμην ἀντὶ ὠσφρόμην, ἐπέτασα ἀντὶ ἐπέτομην, ἔρρευσα ἀντὶ ἔρρην, ἔτεξα ἀντὶ ἔτεκον, ἔτρεξα ἀντὶ ἔδραμον, ἔφθασα ἀντὶ ἔφθην, ἔχυσσα ἀντὶ ἔχεα, ὠρησάμην ἀντὶ ἐπριάμην (περὶ τῶν ἀόριστων τούτων βλέπε καὶ Κ. Κόντον ἐν Λογίῳ Ἑρμῆ, 1, 3 κεξ.).

Πρὸς τούτοις προὔτιμήθησαν κατὰ μικρὸν οἱ βῆλλον ἐκτεταμένοι καὶ ὀμαλοὶ τύποι τῶν βραχυτέρων καὶ ἀνωμάλων· οὕτως αἱ λέξεις πρόβατον, χοῖρος, προσφάμιον ἀντικατέστησαν τὰς οἰς, ἕς, ὄφον· οἱ ὀμαλοὶ τύποι τοῦ κρέατος, τὰ κρέατα, τοῦ κέρατος, τὰ κέρατα, τοῦ τέρατος, τὰ τέρατα τοὺς ἀνωμάλους τοῦ κρέως, τὰ κρέα κτλ. Οὕτω τὸ πλοῖον ἀντὶ ἡ ναῦς, τὸ ὄψάριον ἀντὶ ὁ ἰχθύς, τὸ ρηθὼν ἀντὶ τὸ ὕδωρ, ἀγαθός, ἀγαθωσύνη ἀντὶ ἀγαθός, ἀρετή, τάχιον καὶ ταχύτερον ἀντὶ θάπτον καὶ ταχέατα ἀντὶ τάχιστα, πλειότερον ἀντὶ πλείωον. Πρέεις, πλέεις, ρέεις, πλέει, ρέει, πνέει ἀντὶ πνέεις, πλέεις, ρέεις, πλέει, ρέει, πνέει, κατὰ τὰ πνέω, πλέομαι, ρέομαι. Πετῶ ἀντὶ πέτομαι ἐκ τῶν ἐπέτασα, πετάσω, χένω, ἔχυσσα ἀντὶ χέω, ἔχεα ἐκ τῶν ἐχέθηον, κέρνυμαι, χνέω. Ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ταύτης πρὸς τοὺς ἀνωμάλους καὶ χαλεποὺς σχηματισμοὺς πηρήχθησαν τὰ ὀμαλὰ καὶ εὐκλιτὰ ὑποκοριστικά, κτέμιον, ὠτιον, κλειδίον, παιδίον, βώδιον, ἀλώτιον (βλέπε καὶ Κ. Κόντον ἐν Γλωσσικῆς Παρατηρήσεσιν 147). Οὕτω καὶ τὰ ἀροτριῶν ἀντὶ ἀροῦν, δεσμεύειν ἀντὶ δεῖν, κλαδεύειν ἀντὶ κλάειν, ἐνταφιάζειν ἀντὶ θάπτειν, σαροῦν ἀντὶ σαίρειν. Καὶ τύποι: ἐλλείποντες ἐσχηματίσθησαν ὀμαλῶς ἀντὶ τῶν ἐξ ἄλλων θεμάτων ἀνωμάλων ἠρχόμην, ἔρχου, ἐρχόμενος ἀντὶ τῶν ἦα, ἴθι, ἰών, ἠ.λ.εἰμῆμαι ἀντὶ ἀ.λ.εἰμῆμαι (ἀ.λ.εῖσομαι), ἠ.λεσμαι ἀντὶ ἀ.λ.ε.σμαι (ἀ.λ.εῖσομαι, ἀ.λῶμαι).

Πρὸς ἐκφανεστέρην πηρότητα τῆς παθητικῆς καὶ μέσης σημασίας ἐπλάσθησαν τύποι διὰ παθητικῶν καταλήξεων ἀντὶ τῶν πρότερον ἐνεργητικῶν κατέαγμα ἀντὶ κατέγα, ἔρηγμα ἀντὶ ἔρωγα, ἐάλωμαι ἀντὶ ἐάλωκα, πέπηγμα ἀντὶ πέπηγα, τέτηγμα ἀντὶ τέτηκα, ἐδύθη ἀντὶ ἔδου, δέδμε ἀντὶ δέδεκα, χαίρομαι ἀντὶ χαίρω κατὰ τὰ συνώνυμα ἠδομαι, ἐνφραύομαι, ἀγάλλομαι, ἐπέδην, ἐπάρην ἀντὶ ἐπαρδο (πέρδομαι), ἐπαρον (πέαρνυμαι), κατεδάρην ἀντὶ κατεδάρθον κατὰ τὸ ἐκοιμήθη, ἠλώθη ἀντὶ ἐάλω, ἠλωκα ἀντὶ ἐάλωκα.

Καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν συνθέτων προέβη διὰ τὴν εὐκολίαν ἢ κοινὴ διὰ λέκτος ἀντὶ τῶν πρότερον ἀπλῶς λεγομένων. Οὕτως ἐπλασεν εἰρκοφῆλαξ ἀντὶ φῆλαξ τῆς εἰρκτης, δεσμοφῆλαξ ἀντὶ φῆλαξ τοῦ δεσμοπηρίου, λευκόδια ἀντὶ λευκάδια, ἀγαθοδαίμων ἀντὶ ἀγαθὸς δαίμων, φοινικοβάλανοι ἀντὶ φοινίκων βάλανοι, καλοκάγαθος ἐκ τοῦ καλοκάγαθία ἀντὶ καλὸς κάγαθος, ἐκ τούτου δὲ καὶ βῆμα καλοκαγαθῶ, εὐκαιρῶ ἀντὶ εὐσχερῆς ἔχω, σάγγρος ἀντὶ σὺς ἀγριος, χρῆσιμίειν ἀντὶ χρῆσιμον γίγνεσθαι, ἀναστατοῦν ἀντὶ ἀνάστατον ποιεῖν, αἰχμηλοπίττεσθαι ἀντὶ αἰχμηλῶτον γίγνεσθαι.

Ἀντὶ τοῦ ἀνωμάλου προσφύματος—τρίς—τρίδος ἐχρησίμωσαν τὸ ὀμαλὸν—τρία—τρίαι· οὕτως ἐλέγετο ἐν τῇ κοινῇ μαθήτρια οὐχὶ πλέον μαθητρίς, ὀρχήστρια οὐχὶ ὀρχηστρίς, κατὰ ταῦτα δὲ ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ πλόντρια, καθαρίστρια, ρικῆτρια, μετανάστρια κτλ., ἐξ ὧν τὰ τῆς καθωμιλημένης ἢ ῥάφτρα (=ἡ ῥάπτρια), ἡ κλέφτρα, ἡ ψεύτρα, ἡ μεθόστρα, ἡ πλιόστρα, ἡ προξενήτρα, ἡ χορευτήρα, παρὰ δὲ ταῖς Χίους τὸ ἐκπεσὲν ἰ ἀκούεται ἐτι καὶ νῦν χορευτήρα, κλέφτρα, προξενήτρα (βλέπε Κ. Κανελλᾶνι Χιὰ καὶ πολυλαχῶ).

Διὰ τοῦ προσφύματος—της ἐδημιουργήθησαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς κοινῆς διαλέκτου πολλὰ ὀνόματα, πλείστα δὲ διὰ τοῦ προσφύματος—αἰ. Οὕτως ἐγένετο βαπτιστής, προσκυνητής, εὐαγγελιστής, ἱηλωτής, πραγματευτής, καθ' ἃ τὰ τῆς καθωμιλημένης ἀλωριστής, τραγονδιστής, χορευτής, περάτης (ἐκ τοῦ ἐμπεράτη=μοχλός), ἐμβολιαστής, βουτηχτής, τρυγητής, πατητής, μαχαιροβγάλτης, σκυλοπιχτής, ποτιστής, ἐμβύτης (μπάτης), νεροχότης· κατὰ δὲ τὰ τῆς κοινῆς διαλέκτου φαγᾶς, κορυζᾶς, πινακᾶς κτλ. ἐσχημάτισε πλείστα ἢ καθωμιλημένη, χρεῖλας, μυτᾶς, γλωσσᾶς, στρεῖδᾶς, μυλωνᾶς, γαλατᾶς, ὄρολογᾶς, ἀλευρᾶς, ψαφᾶς, ψωμιᾶς, λευγᾶς, γαλιωματᾶς, ξυλλᾶς, λαδᾶς, κρασᾶς, πετρᾶς, ἀμαξᾶς, καλαμαρᾶς, γουστανελλᾶς, μαχαιρᾶς, σταφυλᾶς, γυναικᾶς, κοσκινᾶς, κολοκυνθᾶς, κρομμυδᾶς, ἀγγουρᾶς κτλ.

Καὶ διὰ τῶν ξενικῶν προσφύματων—ἀριος (=arius)—αἰος (=aius) ἤρξαντο ἡδη ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ρωμαίων πλαττόμενα ὀνόματα, ἀποθηκᾶριος, ἀρχᾶριος, βασταγᾶριος, δευτερᾶριος, δοχειαῖριος, καθ' ἃ δι' ἀποκοπῆς τοῦ ο τὰ τῆς καθωμιλημένης πεισματᾶρις, κανχηᾶρις, ἐπνᾶρις, κοιλιᾶρις, λουτρᾶρις, περιβολᾶρις, περαματᾶρις, διακορᾶρις· δροσᾶτος, ἀθάτος, (=ἀνθάτος) μυρωδᾶτος, ἀφράτος (ἐκ τοῦ ἀφρός), στηθᾶτος, παγωνᾶτος, γενᾶτος, φευγᾶτος, χορτᾶτος, τρεχᾶτος, κλεφτᾶτα, τὰ δὲ εἰς—ατορ δηλοῦσιν ὀνόματα ἐδεσμάτων, κυδωνᾶτορ, ἀμυγδαλᾶτορ, καρυδᾶτορ, κρομμυδᾶτορ, σεληνᾶτορ, ροβιθᾶτορ, κασταγᾶτορ, θαμισκηᾶτορ.

Ἐκ τοῦ προσφύματος—αἰ—αἰος διὰ τὴν εὐχέριαν ἐν τῇ κλίσει ἐσχηματίσθη τὸ πρόσφυμα—αἰκιον, πιτάκιον, βωλάκιον, καμάκιον, μυστάκιον, κοιλᾶκιον, κοιτάκιον, χαράκιον, λανράκιον, θωράκιον, ρυάκιον κτλ., ἐκ τοῦ προσφύματος δὲ τούτου δι' ἐκπτώσεως

τοῦ οὐ προῦκυψε τὸ πρόσφυμα—ἀκι, ἐξ οὗ ἐπλασεν ἡ καθωμιλημένη πλείστα, *νεράκι, ποταμάκι, τραπέζακι, ποδαράκι, χρυλίκι, χερράκι, στοματάκι*, καὶ κύριζ ὀνόματα τὸ *Βασιλάκι, τὸ Γεωργάκι, τὸ Γιαννάκι, τὸ Κωστάκι, τὸ Μεγαλίκι, τὸ Δημητράκι* κτλ., καὶ διὰ προσλήψεως τῆς καταλήξεως εἰς τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ ὁ *Βασιλικός, ὁ Γεωργάκις, ὁ Γιαννάκις, ὁ Κωστάκις* κτλ.

Ἡ κατάληξις—*ισμον ἢ—ισμο* ἐγένετο χρήσιμος εἰς σχηματισμὸν πολλῶν ἀρρημένων, οὐσιαστικῶν, μεταστάσιμον (=μετάστασις), διακαιήσιμον (=διακαιήσις), ἀναλήσιμον (=ἀνάληξις), αἰτήσιμον (=αἴτησις) κτλ., κατὰ δὲ ταῦτα ἐπλάσθησαν τὰ δημώδη σπάσιμο, χρώσιμο, σιάσιμο (=διόρθωσις ἐκ τοῦ ἰσάξω), στρέψιμο, κόψιμο, ψήσιμο, πλῆσιμο, πλέξιμο, χέσιμο, γάσιμο (ὕψινω), βράξιμο κτλ.

M. I. ΚΕΦΑΛΑΣ.

(Ἀκολουθεῖ).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ

ὑπὸ Paul Bourget.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς ἰουλίου τοῦ ἔτους 188... ὁ κ. Ἡλίας Λαυρέντιος, δεύτερος γραμματεὺς πρεσβεΐας παρὰ τινι τῶν αὐλῶν τοῦ Βορρᾶ, διεπληκτίσθη πρὸς τινα τῶν εὐγενῶν τοῦ τύπου Ἰνναρξίς τοῦ διπληκτισμοῦ ἐγένετο πρὸς τριπέξης οὐσίαν, τὸ πρόσχημα ὅμως τοῦ χαρτοπαιγνίου δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὸ κύριον αἴτιον, ὅπερ συνίστατο ἐκ τοῦ ἐξῆς, ὅτι ἦσαν προδήλως ἀντίπαλοι ἐν τῷ πεδίῳ τῶν ἐρωτικῶν αἰσθημάτων. Μολονότι ὁ νέος Γάλλος δὲν εἶχεν ἐγγίσει ξίφος μονομαχίας ἀπὸ τριετίας ἤδη, ἐν τούτοις ἐτραυμάτισε σοβαρῶς τὸν ἀντίπαλόν του.

Ἡ νίκη ὅμως αὕτη ἐν τῷ πεδίῳ τῆς φιλοτιμίας, ὑπῆρξεν ἤττα καταστρεπτικὴ ἐν τῷ τῶν συμφερόντων. Ὁ τραυματισθεὶς ἔζη καὶ ἦτο πρωτότοκος υἱὸς τοῦ πρωθυπουργοῦ, ἐξ ἄλλου δὲ ὁ Ἡλίας εἶχε δεχθῆ νὰ μονομαχήσῃ χωρὶς νὰ συμβουλευθῆ τὸν ἀρχηγόν αὐτοῦ. Ὁ δεξιώτατος οὗτος διπλωμάτης, ὅστις ἤδη δὲν διετέλει ἐν εὐνοίᾳ παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ, ἐνεκα τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ φρονημάτων, ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα, ὅπερ ἀπετέλει προσωρινῶν μόνον δυσμένειαν ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ συνεχώρησαν αὐτῷ οἱ φίλοι του, καθίσσον ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Παρσίους. Καὶ αὐτὸς οὗτος ὅμως νῆχαριστήθη, διότι τὸ ρωμαντικὸν τῆς ἀρρομῆς ἐκάλυπτε τὸ δυσάρεστον τοῦ ἀποτελέσματος. Καὶ ὅμως τὸ μικρὸν τοῦτο δυστύχημα ἐνείχε κίνδυνον πραγματικόν. Ὁ Λαυρέντιος εἶχε τεθῆ εἰς ἀργίαν ἐν ἐποχῇ δυσχερεῖ τοῦ ἠθικοῦ αὐτοῦ βίου. Διετέλει ὑπὸ τὴν ἐπῆρειαν κρίσεως, τὴν ὁποίαν ἡ ἐξωτερικὴ δοξασίς, καίτοι λίαν ἀσθενῆς ὑπῆρχεν ἐν τῷ σταδίῳ του, ἀπέκρυπτεν αὐτῷ ἀπὸ πολλῶν μηνῶν. Τῆς δράσεως ἐκείνης ἀνακοπίσεως ἡ ἀσθένεια τῆς

καρδίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἦτο προσβεβλημένος ὁ νέος ἀπεκαλύφθη δι' ἀμέσων συμπτωμάτων.

Ὁ Ἡλίας Λαυρέντιος ἦν τότε τριάκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν τὴν ἡλικίαν. Ἀρχοῦντως ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα καὶ ἰσχνὸς ἐκέκτετο καὶ τι λεπτόν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ, τοῦτο δὲ ἐδείκνυεν αὐτὸν νεώτερον τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ ἡλικίας. Τὸ ἐξωτερικὸν ἐκείνου πλήρους νεκρότητος, ἀποπνεύμενον ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς σωματικῆς αὐτοῦ κατασκευῆς καὶ τῶν κινήσεων πάντων τῶν μελῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ, καθίστατο ἐπιβλητικώτερον καὶ ἠῤῥαεν ἐκ τῆς λεπτότητος τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὰ ὁποία εἶχον μείνει σχεδὸν παιδικά. Αἱ βαθεῖαι ὅμως πτυχαὶ τῶν βλεφάρων, τὰ ὁποία ὅταν ἐγέλα συνεπτύσσοντο κατὰ τὰ ἄκρα, ἡ κόπωση ἦν προέδιδεν ἡ χροιά τοῦ προσώπου ἀντανακλῶσα τὴν κόπωσην τοῦ αἵματος, εἰδὸς τι νύκνης καὶ χυανώσεως διαφανιμένης ἐν τοῖς γλαυκωτάτοις ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ καὶ ἄπειρα ἄλλα σημεῖα ἀπεκάλυπτον εἰς τὸ ἐταστικὸν βλέμμα τὴν πρόωρον καὶ ὑποτύφουσαν ἐξάντησιν παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἐκείνῳ τῷ ἔχοντι τὸ χάριεν ἐξωτερικὸν ἐφήβου. Οἱ περίπλοκοι χαρακτῆρες τῆς φυσιογνωμίας ταύτης παρεῖχον τὴν παράδοξον ἐντύπωσιν ὄντος νεωτάτου, ἀλλὰ καὶ ἡμιμεμαρμένου ἐν ταύτῳ. Τὰ πᾶθη ἐφαίνοντο ὅτι κατέστρεψαν αὐτὸν ἀποτόμως χωρὶς νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ὥρας τῆς ὀριμάνσεως καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἐκείνου παιδὸς πρόωρος ἀπολαύσαντος τῶν πάντων δὲν ἦτο ἄλλ' ἢ φανερὰ ἐξωτερικεῖσις ὑποκόφου ἐργασίας, συντελεσθεῖσης ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐπὶ τῆς φύσεως ἐκείνης τῆς ἐκ γενετῆς λεπτοφυστικῆς καὶ εὐθραύστου. Ὁρρανὸς κατὰ τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, κατὰ δὲ τὸ δέκατον ὄγδοον κύριος μικρῆς περιουσίας, — ἠρίθμει τοσαύτας χιλιᾶδας φράγκων εἰσοδήματος ὅσα καὶ ἔτη, — ὁ Ἡλίας Λαυρέντιος κατέλιπεν εἰς τὸν φυσικὸν αὐτοῦ ροῦν τὸν βίον αὐτοῦ χωρὶς νὰ τὸν διευθύνῃ.

Ἐπειδὴ ἐκέκτετο τὴν ἄκραν ἐκείνην αἰσθητικότητα, ἥτις ἐπιτρέπει τῷ ἀνθρώπῳ, ἀνευ πολλῆς κακῆς πίστεως, νὰ παίξῃ τὴν κωμῶδιαν τοῦ ἐρωτος καὶ κατὰ τὰς ἐλαφροτέρας ἔτι ἰδιοτροπίας, — ἐπειδὴ ὠραῖον πρόσωπον, μόλις ἀνδρικὸν προσλαμβάνον χαρακτηριστῆρα συνεπέειχ λεπτοτάτου μύστακος ἀρξαμένου νὰ καθίσταται μέλας, χαρίεσσαν ἀπετέλει ἀρμονίαν μετὰ τῆς ὠπευτικῆς χάριτος τῆς συμπεριφορᾶς αὐτοῦ, — ἐπειδὴ ἀπ' ἑτέρου ἡ μόνη ἀσχολία αὐτοῦ κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐτῶν κατὰ τὰ ὁποία εἰργάζετο ὡς ὑπεράριθμος ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν ἐξωτερικῶν, ἦτο νὰ ἐρωτοτροπῆ πρὸς ὅλας τὰς γυναῖκας καὶ νὰ συγχύξῃ ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις, ἐνεκα πάντων τούτων τῶν λόγων εἶχε παρουσιασθῆ αὐτῷ πολλὰς περιστάσεις πρὸς διαφόρους διασκεδάσεις ἐκκεντρικὰς εἰς ἃς εἰσέδου χερσὶ τε ποσὶ τε, χωρὶς νὰ σκεφθῆ ὅτι ἐκ τῆς προσκαίρου ἡδονῆς καταστρέφει τὴν ζωτικότεραν αὐτοῦ ἰκμάδα. Ἡ εὐκολία τῶν σχέσεων τούτων, ἃς δέχεται τις μᾶλλον ἢ ἐκλέγει, εἶχε παρεμποδίσαι τὴν ἀνάπτυξιν παντὸς σφοδροῦ αἰσθημάτων